

Vastaus valtuustoaloitteeseen kotihoidontuen kuntalisän käyttöön ottamisesta Lempäälässä

Kunnanhallitus 14.02.2022 § 41

Valmistelija vs. hallintojohtaja Riku Rekonen

Valtuutettu Mikko Kärki jätti 22 valtuutetun tai varavaltuutetun ja Keskustan valtuustoryhmän valmisteleman aloitteen:

Lasten kotihoidontuen kuntalisän maksaminen

Kunnanvaltuusto lähetti valtuustoaloitteen kunnanhallituksen valmisteltavaksi.

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 14 luvun 1 §:n kunnanhallitus on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja vs. hallintojohtaja Riku Rekonen 050 3839 076.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää ohjata valtuustoaloitteen sivistyksen palvelualueelle valmisteltavaksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.
Otteet	sivistysjohtaja, varhaiskasvatuspäällikkö

Sivistyslautakunta 20.09.2022 § 84

Valmistelija: varhaiskasvatuspäällikkö Mirva Ritari

Vastine valtuustoaloitteeseen on valmisteltu yhteistyössä Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy:n kanssa.

Kotihoidontuki

Kotihoidon tukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen) tai yksityinen varhaiskasvatuksen tuottaja (esim. yksityinen päiväkotitoiminta tai perhepäivähoitaja). Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä hoitorahasta sekä tulojen mukaan määräytyvästä hoitolisästä. Hoitoraha on yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 350,27 €/kk, muista alle 3-vuotiaista 104,86 €/kk sekä yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä lapsista 67,38 €/kk/lapsi. Hoitolisää maksetaan vain yhdestä lapsesta, ja enimmillään se voi olla 187,45 €/kk. Kela tekee vuosittain kotihoidon tukeen indeksitarkistuksen, mikä voi muuttaa tuen määrää.

Kotihoidon tuki kokonaisuudessaan on kunnan kustantamaa tukea perheille, vaikka tuki maksetaankin Kelan toimesta. Hoitorahan ja -lisän lisäksi kunta voi maksaa kuntalisää. Kunta voi asettaa erityisiä ehtoja kotihoidon tuen kuntalisän maksamiselle (esim. maksetaan perheen nuorimmasta lapsesta, kaikki alle kouluikäiset perheen lapset hoidetaan kotona, huoltaja

hoitaa lastaan kotona itse, oikeus tuen saamiseen edellyttää tietyn vähimmäisajan (kk)).

Valtakunnallista selvitystä

Kuntaliitto selvitti laajalla kyselytutkimuksella huhti-toukokuussa 2022 Manner-Suomen käytänteitä kotihoidon tuen kuntalisän maksamiseen liittyen. Kyselyyn vastasi Manner-Suomen kunnista 85,7 % (251 kuntaa). Manner-Suomessa oli kyselyn toteutushetkellä 293 kuntaa. Kyselyn perusteella kotihoidontuen kuntalisää vuonna 2022 maksoi 52 kuntaa (21 %) 251 kyselyyn vastanneen kunnan osalta. Kuntaliiton tilastoja peilattaessa valtakunnan tasolla kuntalisän maksamisen trendi on ollut laskeva.

Kotihoidon tuen kuntalisän maksaminen on suhteellisesti hieman muita yleisempää suurissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa. Suhteellisesti vähiten kuntalisää maksetaan 10 000–20 000 asukkaan kunnissa. Kuntaliiton selvityksen mukaan 82 % kuntalisää maksavista kunnista on asettanut erityisiä ehtoja kuntalisän maksamiselle.

Niistä 52 kunnassa, joissa kuntalisää maksettiin lähes puolet arvioi (44 %), että kuntalisän maksamisella ei ole ollut vaikutusta varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään. Eniten kuntalisän maksamisen arvioitiin vaikuttavan lapsen aloittamiseen varhaiskasvatuksessa. Kuntalisää maksavista kunnista 30 prosenttia arvioi, että kuntalisän maksaminen vaikuttaa siten, että lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa hieman myöhemmin.

Kuntaliitto toteaa selvityksessään, että pelkän kotihoidontuen ja sen kuntalisän vaikutusten arviointi varhaiskasvatuspalvelun kysyntään on melko hankalaa. (Lahtinen & Svartsjö 2022)

OECD:n selvitysten perusteella ja valtakunnallisten tavoitteiden mukaan varhaiskasvatukseen osallistumisastetta tulisi saada korkeammaksi. Heikommassa asemassa olevat lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen heikommin ja vaikutukset heijastuvat myöhemmin koulumenestykseen.

Varhaiskasvatus heijastuu esimerkiksi siihen, miten 15-vuotias suoriutuu avaintaitoja mittaavassa PISA-tutkimuksessa. Yhtenä esteenä osallistumisasteen nostamiselle nähdään OECD:n mukaan kotihoidontuki. Tukijärjestelmää kritisoitiin myös siksi, että sillä on yhteys vanhempien työhön siirtymiseen. Näistä seikoista johdetut tavoitteet on sisällytetty myös Opetus- ja kulttuuriministeriön Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekarttaan. Vuosille 2017–2030 on asetettu tavoitteeksi mm. osallistumisasteen nostaminen, varhaiskasvatuksessa.

Suomen alhainen osallistumisaste on jopa poikkeuksellisen alhainen, kun sitä vertaa muihin pohjoismaihin tai Euroalueen ja OECD 28 maiden keskiarvoon. Suomi jää EU:n asettamasta varhaiskasvatukseen osallistumisen tavoitteesta, joka on 96 prosenttia ikäluokasta 3-vuotiaista oppivelvollisuuskoulun alkuun. Pohjoismaista kaikki muut maat paitsi Suomi täyttivät EU-tavoitteen. (Karila, K. 2017)

Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartassa esiteltyjen tutkimusten mukaan havaitaan, että suurempituloisissa kotitalouksissa osallistutaan muita ryhmiä selvästi nuorempina kaikkiin varhaiskasvatusmuotoihin. Sen sijaan pienimmässä tuloryhmässä varhaiskasvatukseen osallistutaan muita ryhmiä selvästi harvemmin. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on eriytynyttä: matalasti koulutettujen ja epävakaa työllisyystilanteessa olevat äidit hoitavat lapsiaan pidempään kotihoidon tuella, paremmissa

sosioekonomisessa asemassa oleviin äiteihin verrattuna. Suurempi rahallinen kotihoidon tuki vähentää äitien työhön osallistumista melko merkittävästi.

Uudessa koulutuspoliittisessa selonteossa varhaiskasvatuksen merkitystä korostetaan tasa-arvoisen oppimisen ja koulutukseen osallistumismahdollisuuksien ensimmäisenä askeleena.

Oppimisvaikeuksien ja syrjäytymiskehityksen ensimmäiset merkit voivat näkyä jo varhaiskasvatusiässä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021.) Tutkimusten mukaan laadukas varhaiskasvatusta vaikuttaa myönteisesti lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen.

Laadukkaasti varhaiskasvatukseen katsotaan tasaavan erilaisista kotitaustoista tulevien lasten mahdollisia lähtökohtaeroja ja ennaltaehkäisevän syrjäytymistä. Lasten yhdenvertainen mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen konkretisoituu paikallisella tasolla, jolloin on tärkeää, että varhaiskasvatustalvet ovat ennen kaikkea lapsia varten.

Maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun arvioinneissa on todettu, että varhaiskasvatukseen osallistumisessa on suuria alueellisia eroja. Nämä alueelliset erot johtuvat osittain siitä, että hyvin suunnitellun ja järjestetyn varhaiskasvatustalvetjärjestelmän rinnalla vaikuttavat myös muut lastenhoidon paikalliset politiikat, jotka eivät aina toimi linjassa varhaiskasvatukseen osallistumisen tavoitteiden kanssa. Suomessa yhdeksi varhaiskasvatukseen osallistumista vähentäväksi tekijäksi on esitetty kotihoidon tukea ja erityisesti sen kuntalisää. (Kansallisen koulutuksen arviointikeskus 2021)

Perheiden tekemät lastenhoitoratkaisut eivät ole ympäristöstään irrallisia päätöksiä, vaan ne ovat kytköksissä niin lapsiperhepoliittisiin linjauksiin kuin myös niiden välittämiin viesteihin siitä, onko lapsen toivottavaa mennä varhaiskasvatukseen vai olla kotihoidossa tai kokeeko perhe kuuluvansa varhaiskasvatustalvetiden asiakaskenttään. Valtakunnan tasolla tarvitaan laajempia perhevapaajärjestelmän, työelämän joustojen ja yleisen varhaiskasvatustalvet merkitystä koskevan tietoisuuden kehittämisen toimia.

Siitä, onko kotihoidontuen kuntalisällä mahdollisia vaikutuksia syntyvyyteen, ei löytynyt Suomessa tutkittua ajankohtaista tietoa.

Varhaiskasvatustalvet asiakasmaksulaki muuttui 1.8.2021 alkaen. Varhaiskasvatustalvet asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloeroja 31 prosenttia. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja alennettiin siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu on 40 prosenttia, aikaisemman 50 prosentin sijaan, nuorimman lapsen laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatustalvet maksusta. Uudistuksen keskeisimpänä tavoitteena oli parantaa työllisyyttä ja lisätä varhaiskasvatustalvet osallistumisastetta ja osaltaan lisätä lasten yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatustalvet. Valtioneuvosto on tämän syksyn budjetti-riihessään päättänyt, että varhaiskasvatustalvet asiakasmaksuja alennetaan merkittävästi vuonna 2023.

Valtakunnan tasolla on lähiaikoina tapahtunut ja tulee tapahtumaan useita merkittäviä muutoksia, mm. varhaiskasvatustalvet lain muutos lapsen tuen rakenteiden ja järjestämisen osalta astui voimaan 1.8.2022, hyvinvointialueet aloittavat toimintansa 1.1.2023, mahdollinen 5-vuotiaiden maksuton esiopetus alkaa 1.8.2024. Perhevapaauudistus astui voimaan 1.8.2022, uudistuksen myötä vanhempainrahaa voivat käyttää molemmat huoltajat haluaminaan jaksoina 160 päivää, eli lapsi voi vuorotella

kotihoidossa ja varhaiskasvatuksessa, kunnes täyttää kaksi vuotta. Kunta joutuu säilyttämään lapselle myönnetyn varhaiskasvatuspaikan, jos perhevapaajakso kestää yhtäjaksoisesti enintään 13 viikkoa. Perhevapaauudistus itsessään tulee jo muuttamaan nykyistä kotihoidontuen järjestelmää ja lisää osaltaan perheiden valinnanmahdollisuuksia. Kuntaliitto on arvioinut, että perhevapaauudistus tulee kasvattamaan kuntien kustannuksia.

Lempäälä ja Tampereen kaupunkiseutu

Varhaiskasvatusikäisten lasten (1–5-vuotiaat) kokonaismäärä on ollut Lempäälän kunnassa ja Tampereen kaupunkiseudulla laskusuunnalla viime vuodet. Vastaavasti osallistumisaste varhaiskasvatukseen on ollut nouseva. Lempäälän kunnan varhaiskasvatuksen osallistumisaste on kasvanut 4 % kuluneen viiden vuoden aikana.

Tampereen kaupunkiseudun varhaiskasvatuksen seutuvertailussa vuodelta 2020 Lempäälä kunnan varhaiskasvatuksen osallistumisaste oli alle 3-vuotiaiden lasten osalta 51 % ikäryhmästä (kaupunkiseudun keskiarvo 54 %), yli 3-vuotiaiden osalta 85 % ikäryhmästä (kaupunkiseudun keskiarvo 88 %). 5-vuotiaiden osallistumisaste seutuvertailussa oli 90 % ikäluokasta (seudun keskiarvo 94 %). 0–5-vuotiaiden ikäluokasta oli 22 % kotihoidon tuen piirissä vuoden 2020 seutuvertailun tulosten perusteella.

Perheet voivat valita tällä hetkellä kotihoidon sekä kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen välillä. Kotihoidossa perhe saa tukea joko kotihoidon tukena tai yksityisen hoidon tukena. Kotihoidon tuella perhe voi hoitaa lasta itse tai vanhemmat käydä työssä ja hoidattaa lapsi esim. sukulaisten avulla tai palkkaamalla yksityinen hoitaja.

Yksityisen hoidon tukeen Lempäälässä on saatavilla kuntalisä. Kuntalisä määräytyy varhaiskasvatusmuodon ja lapsen iän perusteella ja on tällä hetkellä suuruudeltaan 207–362 €/kk/lapsi. Yksityisen hoidon tukea saa, kun lasta hoitaa palkattu hoitaja, yksityinen perhepäivähoitaja tai yksityinen päiväkotitoiminta. Yksityisen hoidon tuella perhe voi palkata myös kotiin työntekijän.

Lempäälän kunnassa kotihoidon- ja yksityishoidon tuen käyttäjien määrä on ollut laskeva viime vuodet, toukokuussa 2022 oli lapsia kotihoidontuella yhteensä 275 ja yksityisen hoidontuella 72 lasta. Suuri osa perheistä käyttää kotihoidontukea lyhytaikaisesti vanhempainvapaan jälkeen, ennen työhön paluuta. Elokuun 2022 tilastoja ei ole vielä saatavilla.

Tampereen kaupunkiseudun kunnilla ei ole kotihoidontuen kuntalisää käytössään ja kunnat ovat seudullisen tiekartan mukaisesti linjanneet yhdessä varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostamisesta.

Strategisena valintana Lempäälän kunta on jo investoinut ja tulee lähivuosina investoimaan sekä kouluihin että varhaiskasvatuksen tiloihin. Lempäälän kunta on lisäksi sitoutunut Tampereen kaupunkiseudun kuntien kanssa varhaiskasvatuksen kehittämiseen valtakunnallisten suositusten mukaisesti (opinpolku-malli). Lempäälän kunnassa lasten määrä kasvaa syntyvyyden ja muuttoliikkeen johdosta.

Talousarvioon 2022 ja 2023 ei ole tehty määrärahavarausta mahdolliselle kotihoidon tuen kuntalisän käyttöönotolle. Talousarvion lisäksi taloudellisia mahdollisuuksia ”raamittaa” tehtäväalueen palvelusuunnitelma.

Lisäksi tulee huomioida tulevaisuuteen suunnitellut muutokset omassa palveluverkossamme, tällä hetkellä kunnalliset varhaiskasvatuspaikat eivät riitä vastaamaan kysyntään.

Mahdollisen kotihoidontuen kuntalisän vaikutus perheiden varhaiskasvatuspalveluiden käyttöön Lempäälän kunnassa, Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy:n selvitys

Tähän valtuustoaloitteeseen liittyen kesällä 2022 toteutettiin kysely Lempäälän kunnan varhaiskasvatuspalveluja käyttäville perheille, Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy:n toimesta. Kyselyllä kartoitettiin, miten Kelan maksaman kotihoidon tuen lisäksi kaavailtu kuntalisä vaikuttaisi perheiden halukkuuteen ottaa lapsi pois varhaiskasvatuksesta ja hoitaa heidät kotona.

Lempäälän kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on asiakasperheitä noin 710. Kyselyyn vastasi 176 perhettä, kyselyyn vastanneissa perheissä oli elokuussa 2022 yhteensä 313 lasta, joista 178 oli 0–3 -vuotiaita ja 135 3–5 -vuotiaita.

Kysely osoitti, että mikäli kotihoidon lisää maksettaisiin 300 euroa (+ 100 euroa jokaisesta seuraavasta) kuukaudessa, niin 79 lasta (25 % vastaajaperheiden lapsista) jäisi kotiin. Kuntalisän kustannukset kunnalle olisi **210 000 euroa vuodessa**.

Mikäli kotihoidon lisää maksettaisiin 400 euroa (+ 100 euroa jokaisesta seuraavasta) kuukaudessa, niin 121 lasta (39 % vastaajaperheiden lapsista) jäisi kotiin. Tällöin kustannukset kunnalle olisi **391 200 euroa vuodessa**. Tuen määrän nostaminen 100 eurolla lisäsi merkittävästi halukkuutta hoitaa lapsia kotona (25 % → 39 %). Samoin voisi arvioida, että mikäli tukea vähennettäisiin 300 eurosta, vähenisi myös halukkuus tuen käyttöön.

Lempäälässä oli elokuussa 2022 yhteensä 1034 lasta kunnan mahdollistamassa (kunnallinen + yksityinen) varhaiskasvatuksessa. Skenaario, jossa kaikki perheet ottaisivat kotihoidon tuen lisän käyttöön kyselyn tulosten mukaisesti, tarkoittaisi tämä seuraavaa:

Mikäli kotihoidon lisää maksettaisiin 300 euroa kuukaudessa ja 25 % perheiden lapsista jäisi kotiin, tarkoittaisi tämä yhteensä noin 233 lapsen jäämistä pois varhaiskasvatuksesta. Kotihoidon tuen kustannukset tässä skenaariossa olisi **838 800 euroa vuodessa**. Mikäli kotihoidon lisää maksettaisiin 400 euroa kuukaudessa ja edelleen 39 % perheiden lapsista jäisi kotiin, tarkoittaisi tämä yhteensä 363 lapsen jäämistä kotiin. Kotihoidon tuen kustannukset tällaisessa skenaariossa olisivat kunnalle **1 742 400 euroa vuodessa**.

Laskelmia arvioitaessa on hyvä muistaa, että Lempäälässä on jatkuvasti 50–70 lapsen jono varhaiskasvatuspalveluihin. Samaan aikaan Lempäälä, muiden kuntien ohella, kärsii osaavan ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuusongelmasta varhaiskasvatuksessa. Lempäälän varhaiskasvatuksen olemassa olevat työntekijät ovat kaikki vakituisessa työsuhteessa olevia, toisin sanoen yksiköissä ei ole määräaikaista työsuhteita, joilla voitaisiin joustaa työvoimatarpeen nopeasti vähentyessä.

Mikäli 50–100 lasta jäisi pois varhaiskasvatuspalveluista ja lapset hoidettaisiin kotona, vapautuisi paikkoja jonossa oleville lapsille. Tällä ei olisi vielä merkittävää vaikutusta työvoimatarpeeseen.

Yhden varhaiskasvatustyöntekijän keskimääräinen kustannus kunnalle sivukuluineen on 35 000 euroa vuodessa. Mikäli skenaarion mukaisesti 300 euron kuukausittaisella kuntalisällä noin 233 lasta jäisi pois varhaiskasvatuksesta, voidaan arvioida työvoimatarpeen vähenevän maksimissaan noin 33 henkilöllä. Tällöin kotihoidon tuen kuntalisästä tulisi kunnalle 838 800 euroa kustannukset, mutta samalla se tarkoittaisi 1 155 000 euron säästöjä työvoimakustannuksissa vuositasolla.

Vastaavasti 400 euron kuukausittaisella kuntalisällä 363 lasta jäisi pois varhaiskasvatuksesta, jolloin työvoimatarpeen arvioidaan vähenevän maksimissaan 51 henkilöllä. Tällöin kotihoidon tuen kuntalisästä tulisi kunnalle 1 742 400 euron lisäkustannukset, mutta samalla se tarkoittaisi 1 785 000 euron säästöjä työvoimakustannuksissa vuositasolla.

Tilakysymysten osalta todennäköisesti luovuttaisiin käytössä olevista vuokrakiinteistöistä (päiväkotit Myllykolu) sekä tiloista, jotka eivät ole toimintojen näkökulmasta tarkoituksenmukaisia (esim. päiväkotit Vilma). Vuokrakulujen osalta kyse on Myllykolussa 113 000 eurosta / vuosi. Vuokrasopimuksen irtisanomisaika on 2 vuotta, jolloin, mikäli vuokrasopimus irtisanotaan 31.12.2022, tulisi varsinaisia säästöjä vuokrakustannuksista vasta vuoden 2025 alusta lukien. Päiväkotit Vilman rakennus todennäköisesti myytäisiin, jolloin tulisi kunnalle myyntituloja arviolta 200 000 euroa.

Kotihoidontuen kuntalisän maksatuksesta saattaa muodostua kunnalle lisäkustannuksia henkilötyövuosikuluina, mikäli Kelan kanssa ei päästäisi sopimukseen kotihoidontuen kuntalisän maksatuksesta. Mikäli työsuoritus jäisi kuntatasolle, tarkoittaisi se 0,5 henkilötyövuoden palvelusihteerin lisäystä varhaiskasvatuksen tehtäväalueelle, jonka vuosikustannus olisi sivukuluineen noin 20 000€.

Tunnistetut riskit

Edellä esitettyjen laskelmien haasteena on todellisuuden hyvin vaikea ennustettavuus. Mm. onko vastaajien työ-/perhetilanne sama vuonna 2023 ja tekevätkö perheet aidosti niin, kuin mitä he vapaa-ehtoiseen kyselyyn ovat vastanneet? Ja millaisia riskejä sisältyy siihen, että kyselyn tuloksia skaalataan koskemaan kunnan kaikkia varhaiskasvatuspalveluissa olevia perheitä. Kotihoidontuen kuntalisän käyttö ja hyödyntäminen on herkkä yhteiskunnallisille muutoksille, kuten työllisyystilanteelle.

Vuosittainen ennustettavuuden haaste näkyy myös siinä, että varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä voi vaihdella paljon nykyistä enemmän, kun perheet optimoivat lasten kotona hoitamista ja työssäkäyntiä. Tätä optimointia helpottaa jo merkittävästi 1.8.2022 voimaan astunut perhevapaa uudistus. Vuosittainen runsas vaihtelu varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrässä voi johtaa tilanteeseen, jossa työvoiman määrää joudutaan jatkuvasti säätämään. Tämä tulisi entisestään vähentämään työntekijöiden sitoutumista työhön ja halukkuutta hakeutua työskentelemään Lempäälän kunnan varhaiskasvatukseen, koska työn jatkuvuuden ennustettavuus olisi vaikeaa.

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun 5 §:n mukaan sivistyslautakunta on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja: sivistysjohtaja Nina Lehtinen, puh. 050 383 9789,
varhaiskasvatuspäällikkö Mirva Ritari, puh. 044 423 5908

Esittelijä	Sivistysjohtaja Nina Lehtinen
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta päättää antaa selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen. Sivistyslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen vastauksen ja laaditun selvityksen valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.
Käsittely	<p>Sivistyslautakunta kävi keskustelua valtuustoaloitteeseen tehdystä vastauksesta.</p> <p>Keskustelun kuluessa Pasi Huhtala ehdotti asian palautusta uudelleen valmisteluun. Lautakunta kannatti palautusta yksimielisesti.</p> <p>Sivistyslautakunta kävi keskustelua valmistelun ohjeistamisesta ja päätti seuraavaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Aloitevastaukseen lisätään vertailu varhaiskasvatuksen kustannuksista kuukausihintana (tai vuosi) kunnalle lasta kohden kunnan omassa tuotannossa, palvelusetelillä ja yksityisen hoidon tuella myös kuntalisän kera. ○ Korjataan uusilla tarkastetuilla luvuilla (henkilösäästöt: 0-3 ja 3-5 vuotiaiden osalta). ○ Otetaan huomioon laskelmissa ketkä ovat kotihoidon tuen piirissä tällä hetkellä sekä kyselyn perusteella. ○ Selvitykseen tulee lisätä, että varhaiskasvatus- ja lastenhoitoratkaisut yksivuotiaiden lasten perheissä esimerkiksi CHILDCARE -kyselytutkimuksen 2016 perustulokset julkaisussa todetaan, kun lasta hoidettiin kotona, vanhemmat raportoivat lapsen kotihoidon jatkuvan keskimäärin 2,3 vuoden ikään asti. Varhaiskasvatuksen osalta on ollut varhaiskasvatukseen osallistumiseen esim. asiakasmaksulain muutoksen myötä v 2020. ○ Poistetaan: s. 6 kaksi viimeistä kappaletta, s. 7 ensimmäinen kappale, s. 7 kolmas kappale ○ Säästö kiinteistökustannuksista esitetään keskivertokustannuksilla.
Päätös	<p>Lautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteluun ja antoi valmistelulle seuraavat ohjeistukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Aloitevastaukseen lisätään vertailu varhaiskasvatuksen kustannuksista kuukausihintana (tai vuosi) kunnalle lasta kohden kunnan omassa tuotannossa, palvelusetelillä ja yksityisen hoidon tuella myös kuntalisän kera. ○ Korjataan uusilla tarkastetuilla luvuilla (henkilösäästöt: 0-3 ja 3-5 vuotiaiden osalta). ○ Otetaan huomioon laskelmissa ketkä ovat kotihoidon tuen piirissä tällä hetkellä sekä kyselyn perusteella.

- Selvitykseen tulee lisätä, että varhaiskasvatus- ja lastenhoitoratkaisut yksivuotiaiden lasten perheissä esimerkiksi CHILDCARE -kyselytutkimuksen 2016 perustulokset julkaisussa todetaan, kun lasta hoidettiin kotona, vanhemmat raportoivat lapsen kotihoidon jatkuvan keskimäärin 2,3 vuoden ikään asti. Varhaiskasvatuksen osalta on ollut varhaiskasvatukseen osallistumiseen esim. asiakasmaksulain muutoksen myötä v 2020.
- Poistetaan: s. 6 kaksi viimeistä kappaletta, s. 7 ensimmäinen kappale, s. 7 kolmas kappale
- Säästö kiinteistökustannuksista esitetään keskivertokustannuksilla.

Otteet

Kunnanhallitus

Merkittiin pöytäkirjaan, että Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy:n toimitusjohtaja Antti Pelto-Huikko oli asiantuntijana läsnä pykälän käsittelyn ajan klo 17:06-18:24.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Jorma Kunnas oli poissa kokouksesta klo 18:21-18:22.

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokouksessa pidettiin tauko tämän pykälän aikana klo 18:48-19:02.

Sivistyslautakunta 15.11.2022 § 105
162/12.07.00.00/2022

Valmistelija varhaiskasvatuspäällikkö Mirva Ritari

Vastaus valtuustoaloitteeseen on valmisteltu yhteistyössä Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy:n kanssa.

Kotihoidontuki

Kotihoidon tukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen) tai yksityinen varhaiskasvatuksen tuottaja (esim. yksityinen päiväkotitoiminta tai perhepäivähoitaja). Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä hoitorahasta sekä tulojen mukaan määräytyvästä hoitolisästä. Hoitoraha on yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 350,27 €/kk, muista alle 3-vuotiaista 104,86 €/kk sekä yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä lapsista 67,38 €/kk/lapsi. Hoitolisää maksetaan vain yhdestä lapsesta, ja enimmillään se voi olla 187,45 €/kk. Kela tekee vuosittain kotihoidon tukeen indeksitarkistuksen, mikä voi muuttaa tuen määrää.

Kotihoidon tuki kokonaisuudessaan on kunnan kustantamaa tukea perheille, vaikka tuki maksetaankin Kelan toimesta. Hoitorahan ja -lisän lisäksi kunta voi maksaa kuntalisää. Kunta voi asettaa erityisiä ehtoja kotihoidon tuen kuntalisän maksamiselle (esim. maksetaan perheen nuorimmasta lapsesta, kaikki alle kouluikäiset perheen lapset hoidetaan kotona, huoltaja

hoitaa lastaan kotona itse, oikeus tuen saamiseen edellyttää tietyn vähimmäisajan (kk)).

Vuonna 2021 kotihoidontuen piirissä oli Lempäälässä keskimäärin 307 lasta kuukaudessa. Kotihoidontuen kustannukset kunnalle vuoden 2021 osalta oli 1 243 000 miljoonaa euroa. Näin ollen lapsikohtainen vuosihinta kotihoidontuen piirissä olevalle lapselle oli 4048 euroa.

Alla on esitetty eri varhaiskasvatusmuotojen kustannukset lasta kohden vuositasolla, vuoden 2021 toteutuneiden kustannusten osalta.

Hoitomuoto	Laskennan perusteet	Hinta €/lapsi/vuosi
Kunnallinen varhaiskasvatus	Lapsia keskimäärin 933kpl/kk hoidossa vuonna 2021 Tampereen kaupunkiseudun seutuvertailu 2021	12 880€/lapsi/vuosi (yli 3 -vuotiaat)
Palveluseteli	Lapsia keskimäärin palvelusetelillä 188kpl/kk vuonna 2021 Palvelusetelimenot vuonna 2021 1 490 900€/188 lasta	7 930€/lapsi/vuosi (ei ikäerittelyä)
Yksityisen hoidon tuki ja yksityisen hoidon tuen kuntalisä	Lapsia keskimäärin yksityisen hoidon tuella 68,5kpl/kk vuonna 2021 Yksityisen hoidon tuki 144 000€ Yksityisen hoidon tuen kuntalisä 220 000€ Yksityisen hoidon tuen kustannukset yhteensä kunnalle vuonna 2021 364 000€/68,5 lasta	5 313€/lapsi/vuosi

Valtakunnallista selvitystä

Kuntaliitto selvitti laajalla kyselytutkimuksella huhti-toukokuussa 2022 Manner-Suomen käytänteitä kotihoidon tuen kuntalisän maksamiseen liittyen. Kyselyyn vastasi Manner-Suomen kunnista 85,7 % (251 kuntaa). Manner-Suomessa oli kyselyn toteutushetkellä 293 kuntaa. Kyselyn perusteella kotihoidontuen kuntalisää vuonna 2022 maksoi 52 kuntaa (21 %) 251 kyselyyn vastanneen kunnan osalta. Kuntaliiton tilastoja peilattaessa valtakunnan tasolla kuntalisän maksamisen trendi on ollut laskeva.

Kotihoidon tuen kuntalisän maksaminen on suhteellisesti hieman muita yleisempää suurissa, yli 100 000 asukkaan kunnissa. Suhteellisesti vähiten kuntalisää maksetaan 10 000–20 000 asukkaan kunnissa. Kuntaliiton selvityksen mukaan 82 % kuntalisää maksavista kunnista on asettanut erityisiä ehtoja kuntalisän maksamiselle.

Niistä 52 kunnassa, joissa kuntalisää maksettiin lähes puolet arvioi (44 %), että kuntalisän maksamisella ei ole ollut vaikutusta varhaiskasvatustalouden kysyntään. Eniten kuntalisän maksamisen arvioitiin vaikuttavan lapsen aloittamiseen varhaiskasvatuksessa, siirtäen aloitusta muutamia kuukausia myöhemmäksi. Kuntalisää maksavista kunnista 30 prosenttia arvioi, että kuntalisän maksaminen vaikuttaa siten, että lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa hieman myöhemmin.

Kuntaliitto toteaa selvityksessään, että pelkän kotihoidontuen ja sen kuntalisän vaikutusten arviointi varhaiskasvatustalouden kysyntään on melko hankalaa. (Lahtinen & Svartsjö 2022)

Opetus- ja kulttuuriministeriön Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekarttaan on vuosille 2017–2030 asetettu tavoitteeksi mm. osallistumisasteen nostaminen, varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartassa esiteltyjen tutkimusten mukaan havaitaan, että suurempituloisissa kotitalouksissa osallistutaan muita ryhmiä selvästi nuorempina kaikkiin varhaiskasvatusmuotoihin. Sen sijaan pienimmässä tuloryhmässä varhaiskasvatukseen osallistutaan muita ryhmiä selvästi harvemmin. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on eriytynyt: matalasti koulutettujen ja epävakaa työllisyysilanteessa olevat äidit hoitavat lapsiaan pidempään kotihoidon tuella, paremmassa sosioekonomisessa asemassa oleviin äiteihin verrattuna. Suurempi rahallinen kotihoidon tuki vähentää äitien työhön osallistumista melko merkittävästi.

Maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun arvioinneissa on todettu, että varhaiskasvatukseen osallistumisessa on suuria alueellisia eroja. Nämä alueelliset erot johtuvat osittain siitä, että hyvin suunnitellun ja järjestetyn varhaiskasvatustalouden järjestelmän rinnalla vaikuttavat myös muut lastenhoidon paikalliset politiikat, jotka eivät aina toimi linjassa varhaiskasvatukseen osallistumisen tavoitteiden kanssa. Suomessa yhdeksi varhaiskasvatukseen osallistumista vähentäväksi tekijäksi on esitetty kotihoidon tukea ja erityisesti sen kuntalisää. (Kansallisen koulutuksen arviointikeskus 2021).

Perheiden tekemät lastenhoitoratkaisut eivät ole ympäristöstään irrallisia päätöksiä, vaan ne ovat kytköksissä niin lapsiperhepoliittisiin linjauksiin kuin myös niiden välittämiin viesteihin siitä, onko lapsen toivottavaa mennä varhaiskasvatukseen vai olla kotihoidossa tai kokeeko perhe kuuluvansa varhaiskasvatustalouden asiakaskenttään. Valtakunnan tasolla tarvitaan laajempia perhevapaajärjestelmän, työelämän joustojen ja yleisen varhaiskasvatuksen merkitystä koskevan tietoisuuden kehittämisen toimia.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Varhaiskasvatus- ja lastenhoitoratkaisut yksivuotiaiden lasten perheissä CHILDCARE -kyselytutkimuksen 2016 perustulokset julkaisussa todetaan, kun lasta hoidettiin kotona, vanhemmat raportoivat lapsen kotihoidon jatkuvan keskimäärin 2,3 vuoden ikään asti.

Siitä, onko kotihoidontuen kuntalisällä mahdollisia vaikutuksia syntyvyyteen, ei löytynyt Suomessa tutkittua ajankohtaista tietoa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki muuttui 1.8.2021 alkaen. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 31 prosenttia. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja alennettiin siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu on 40 prosenttia, aikaisemman 50 prosentin sijaan, nuorimman lapsen

laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta. Uudistuksen keskeisimpänä tavoitteena oli parantaa työllisyyttä ja lisätä varhaiskasvatukseen osallistumisastetta ja osaltaan lisätä lasten yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen. Valtioneuvosto on tämän syksyn budjettiriihessään päättänyt, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan merkittävästi vuonna 2023.

Valtakunnan tasolla on lähiaikoina tapahtunut ja tulee tapahtumaan useita merkittäviä muutoksia, mm. varhaiskasvatustien muutos lapsen tuen rakenteiden ja järjestämisen osalta astui voimaan 1.8.2022, hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023, mahdollinen 5-vuotiaiden maksuton esiopetus alkaa 1.8.2024. Perhevapaaudistus astui voimaan 1.8.2022, vanhempainrahaa voi käyttää haluaminaan jaksoina, eli lapsi voi vuorotella kotihoidossa ja varhaiskasvatuksessa, kunnes täyttää kaksi vuotta. Kunta joutuu säilyttämään lapselle myönnetyn varhaiskasvatuspaikan, jos perhevapajakso kestää yhtäjaksoisesti enintään 13 viikkoa. Perhevapaaudistus itsessään tulee jo muuttamaan nykyistä kotihoidontuen järjestelmää ja lisää osaltaan perheiden valinnanmahdollisuuksia. Kuntaliitto on arvioinut, että perhevapaaudistus tulee kasvattamaan kuntien kustannuksia.

Lempäälä ja Tampereen kaupunkiseutu

Varhaiskasvatusikäisten lasten (1–5-vuotiaat) kokonaismäärä on ollut Lempäälän kunnassa ja Tampereen kaupunkiseudulla laskusuunnalla viime vuodet. Vastaavasti osallistumisaste varhaiskasvatukseen on ollut nouseva. Lempäälän kunnan varhaiskasvatukseen osallistumisaste on kasvanut 4 % kuluneen viiden vuoden aikana.

Tampereen kaupunkiseudun varhaiskasvatukseen seutuvertailussa vuodelta 2020 Lempäälä kunnan varhaiskasvatukseen osallistumisaste oli alle 3-vuotiaiden lasten osalta 51 % ikäryhmästä (kaupunkiseudun keskiarvo 54 %), yli 3-vuotiaiden osalta 85 % ikäryhmästä (kaupunkiseudun keskiarvo 88 %). 5-vuotiaiden osallistumisaste seutuvertailussa oli 90 % ikäluokasta (seudun keskiarvo 94 %). 0–5-vuotiaiden ikäluokasta oli 22 % kotihoidon tuen piirissä vuoden 2020 seutuvertailun tulosten perusteella.

Perheet voivat valita tällä hetkellä kotihoidon sekä kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatukseen välillä. Kotihoidossa perhe saa tukea joko kotihoidon tukena tai yksityisen hoidon tukena. Kotihoidon tuella perhe voi hoitaa lasta itse tai vanhemmat käydä työssä ja hoidattaa lapsi esim. sukulaisten avulla tai palkkaamalla yksityinen hoitaja.

Yksityisen hoidon tukeen Lempäälässä on saatavilla kuntalisä. Kuntalisä määräytyy varhaiskasvatusmuodon ja lapsen iän perusteella ja on tällä hetkellä suuruudeltaan 207–362 €/kk/lapsi. Yksityisen hoidon tukea saa, kun lasta hoitaa palkattu hoitaja, yksityinen perhepäivähoitaja tai yksityinen päiväkotitoiminta. Yksityisen hoidon tuella perhe voi palkata myös kotiin työntekijän.

Lempäälän kunnassa kotihoidon- ja yksityishoidon tuen käyttäjien määrä on ollut laskeva viime vuodet, joulukuussa 2021 oli lapsia kotihoidontuella yhteensä 221 ja yksityisen hoidontuella 64 lasta. Suuri osa perheistä käyttää kotihoidontukea lyhytaikaisesti vanhempainvapaan jälkeen, ennen työhön paluuta.

Tampereen kaupunkiseudun kunnilla ei ole kotihoidontuen kuntalisää käytössään ja kunnat ovat seudullisen tiekartan mukaisesti linjanneet yhdessä varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostamisesta.

Strategisena valintana Lempäälän kunta on jo investoinut ja tulee lähivuosina investoimaan sekä kouluihin että varhaiskasvatuksen tiloihin. Lempäälän kunta on lisäksi sitoutunut Tampereen kaupunki-seudun kuntien kanssa varhaiskasvatuksen kehittämiseen valtakunnallisten suositusten mukaisesti (opinpolku-malli). Lempäälän kunnassa lasten määrä kasvaa syntyvyyden ja muuttoliikkeen johdosta.

Talousarvioon 2022 ja 2023 ei ole tehty määrärahavarausta mahdolliselle kotihoidon tuen kuntalisän käyttönotolle. Talousarvion lisäksi taloudellisia mahdollisuuksia ”raamittaa” tehtäväalueen palvelusuunnitelma.

Lisäksi tulee huomioida tulevaisuuteen suunnitellut muutokset omassa palveluverkossamme, tällä hetkellä kunnalliset varhaiskasvatuspaikat eivät riitä vastaamaan kysyntään.

Mahdollisen kotihoidontuen kuntalisän vaikutus perheiden varhaiskasvatuspalveluiden käyttöön Lempäälän kunnassa, Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy:n selvitys

Tähän valtuustoaloitteeseen liittyen kesällä 2022 toteutettiin kysely Lempäälän kunnan varhaiskasvatuspalveluja käyttäville perheille, Tutkimus ja Kehitys Ajatustalo Oy:n toimesta. Kyselyllä kartoitettiin, miten Kelan maksaman kotihoidon tuen lisäksi kaavailtu kuntalisä vaikuttaisi perheiden halukkuuteen ottaa lapsi pois varhaiskasvatuksesta ja hoitaa heidät kotona.

Kyselyyn vastasi 176 perhettä ja näissä oli elokuussa 2022 yhteensä 313 lasta, joista 178 oli 0–3 -vuotiaita ja 135 3–5 -vuotiaita. Kysely osoitti, että mikäli kotihoidon lisää maksettaisiin 300 euroa (+ 100 euroa sisaruksesta) kuukaudessa, niin 79 lasta (25 % vastaajaperheiden lapsista) jäisi kotiin. Kuntalisän kustannukset kunnalle olisi 211 200 euroa vuodessa.

Mikäli kotihoidon lisää maksettaisiin 400 euroa (+ 100 euroa sisaruksesta) kuukaudessa, niin 121 lasta (39 % vastaajaperheiden lapsista) jäisi kotiin. Tällöin kustannukset kunnalle olisi 391 200 euroa vuodessa. Tuen määrän nostaminen 100 eurolla lisäsi merkittävästi halukkuutta hoitaa lapsia kotona (25 % --> 39 %). Samoin voisi arvioida, että mikäli tukea vähennettäisiin 300 eurosta, vähenisi myös halukkuus tuen käyttöön.

Lempäälässä oli elokuussa 2022

- yhteensä 932 lasta kunnan mahdollistamassa (kunnallinen + yksityinen) varhaiskasvatuksessa
- kotihoidontuen piirissä kotona oli tammi-elokuun 2022 välillä keskimäärin 281 lasta (vaihteluväli 253-323), joista maksettiin kotihoidon tukea keskimäärin 383 euroa / kk (vaihteluväli 315-463 euroa)
- kotihoidon tuen toteutuneet kustannukset tammi-elokuu 2022 välillä oli 861 452 euroa, eli keskimäärin 107 623 euroa / kk
 - yksilökustannus lapsi / vuosi 300 euron kuntalisällä on 8 196€ (4 596€ kotihoidontuki + 3600€ kuntalisä)
 - yksilökustannus lapsi / vuosi 400 euron kuntalisällä on 9 396€ (4 596€ kotihoidontuki + 4800€ kuntalisä)

Mikäli kotihoidon tuen kuntalisä otettaisiin käyttöön, niin tällä hetkellä kotihoidossa olevien lasten (keskimäärin 281 lasta) osalta kuntalisän lisäkustannukset kotihoidon tuen päälle olisi 300 euron kuntalisällä noin 1

011 600 euroa vuodessa ja 400 euron kuntalisällä noin 1 348 800 euroa vuodessa.

Kyselyn tulosten pohjalta arvioidut skenaariot

Skenaariossa esitetyt laskelmat ovat arvioita. Lopulliseen lopputulokseen vaikuttaa mm.

- huoltajien tosiasiallinen käyttäytyminen mahdollisen kotihoidontuen kuntalisän käyttöönotossa
- yhteiskunnallinen tilanne, inflaatio, perheiden työ, opiskelu ja taloustilanteet
- muutokset varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa perheelle edullisella tavalla (Lempäälän varhaiskasvatuksen asiakkaista 25 % ei maksa tällä hetkellä varhaiskasvatuspalvelusta mitään, perustuen vahvistettuihin tulo-rajoihin)
- työvoimatarpeen riippuvuus huoltaja käyttäytymiseen
- mahdollisten varhaiskasvatuksesta pois jäävien lasten ikäjakauma

Skenaario, jossa jo nyt kotihoidon tuen piirissä olevien lasten lisäksi tällä hetkellä varhaiskasvatuspalveluita käyttävät perheet ottaisivat kotihoidon tuen sekä kaavaillun kuntalisän käyttöön kyselyn tulosten mukaisesti, tarkoittaisi tämä seuraavaa:

1. Mikäli kotihoidon keskimääräisen 383 euron tuen lisäksi maksettaisiin kuntalisää **300 euroa** kuukaudessa ja **25%** varhaiskasvatuksessa olevista lapsista jäisi kotiin, niin tämä olisi yhteensä 514 lasta (281 nyt kotihoidossa + 233 uutta).
 - Kustannukset tässä skenaariossa olisi kunnalle 4 212 744 euroa vuodessa.
2. Mikäli kotihoidon keskimääräisen 383 euron tuen lisäksi maksettaisiin kuntalisää **400 euroa** kuukaudessa ja **39%** varhaiskasvatuksessa olevista lapsista jäisi kotiin, niin tämä olisi yhteensä 644 lasta (281 nyt kotihoidossa + 363 uutta).
 - Kustannukset kunnalle 6 051 024 euroa vuodessa.

Lisäkustannusten vastapainona näin suurten lapsimäärien jääminen kotiin vaikuttaisi jo varhaiskasvatuksen työvoimatarpeeseen.

1. 300 euroa kuntalisän vaikutuksesta skenaario on, että 233 lasta voisi jäädä pois varhaiskasvatuksesta, jolloin laskennallinen työvoimatarpeen väheneminen olisi 33-58 henkilötyövuotta - riippuen varhaiskasvatuksessa olevien lasten iästä.
2. 400 euron kuntalisän summalla skenaario on, että 363 lasta voisi jäädä pois varhaiskasvatuksesta ja tällöin laskennallinen työvoimatarpeen väheneminen olisi 51-90 henkilötyövuotta.

Kustannussäästöjen ääripäät ovat seuraavat:

- 33 henkilötyövuoden osalta säästö työvoimakustannuksissa kunnalle olisi noin 1 155 000 euroa
- 90 henkilötyövuoden osalta noin 3 150 000 euroa.
- Laskelmissa on käytetty henkilötyö-vuosikuluna keskiarvoa 35 000 euroa / vuosi.

Kun skenaarion (300 euron kuntalisällä) kustannuslisästä 4 212 744 euroa vähennetään työvoimakustannussäästö (vaihteluväli 1 155 000 -

2 030 000). Saadaan arvioksi kunnalle muodostuvista lisäkustannuksista (netto) 2 182 744-3 057 744 euroa / vuosi.

Vastaavasti 400 euron kuntalisällä summat ovat edellä mainitut 6 051 024 euron lisäkustannukset vähennettynä 1 785 000 - 3 150 000 euron työvoimasäästöillä. Saadaan arvioksi kunnalle muodostuvista lisäkustannuksista (netto) 2 901 024 - 4 266 024 euroa vuodessa.

Yleistä Lempäälän kunnan varhaiskasvatuspalveluiden tilanteesta 11/2022

Laskelmia arvioitaessa on hyvä tiedostaa;

- Lempäälässä on jatkuvasti yli 100 lapsen jono varhaiskasvatuspalveluihin.
- Uusista paikkaa hakevista lapsista 85% on alle 3 -vuotiaita, joka vaikuttaa merkittävästi paikkatarpeeseen
- Alle 3 -vuotiaan lapsen kerroin on 1,75 paikkaa.
- Lempäälä, muiden kuntien ohella, kärsii osaavan ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuusongelmasta varhaiskasvatuksessa.
- Lempäälän varhaiskasvatuksen olemassa olevat työntekijät ovat kaikki vakituisessa työsuhteessa olevia. Toisin sanoen yksiköissä ei ole määräaikaisia työsuhteita, joilla voitaisiin joustaa työvoimatarpeen nopeasti vähentyessä.

Tilakulut kunnallisessa varhaiskasvatuksessa

Vuoden 2021 Tampereen kaupunkiseudun varhaiskasvatuksen seutuvertailussa tilavuokratulot Lempäälän kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olivat 2274€/lapsi/vuosi.

Tunnistetut riskit

Edellä esitettyjen laskelmien haasteena on todellisuuden hyvin vaikea ennustettavuus.

- Onko vastaajien työ-/perhetilanne sama vuonna 2023 ja tekevätkö perheet aidosti niin, kuin mitä he vapaaehtoiseen kyselyyn ovat vastanneet?
- Millaisia riskejä sisältyy siihen, että kyselyn tuloksia skaalataan koskemaan kunnan kaikkia varhaiskasvatuspalveluissa olevia perheitä.
- Kotihoidontuen kuntalisän käyttö ja hyödyntäminen on herkkä yhteiskunnallisille muutoksille, kuten työllisyystilanteelle.

Vuosittainen ennustettavuuden haaste näkyy myös siinä, että varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä voi vaihdella paljon nykyistä enemmän, kun perheet optimoivat lasten kotona hoitamista ja työssäkäyntiä. Vuosittainen runsas vaihtelu varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrässä voi johtaa tilanteeseen, jossa työvoimaa joudutaan jatkuvasti säätämään. Tämä tulisi entisestään vähentämään työntekijöiden sitoutumista työhön ja halukkuutta hakeutua työskentelemään Lempäälän kunnan varhaiskasvatukseen, koska työn jatkuvuuden ennustettavuus olisi vaikeaa.

Lisätietoja, sivistysjohtaja Nina Lehtinen, p. 050 383 9789,
varhaiskasvatuspäällikkö Mirva Ritari, p. 044 423 5908

Esittelijä	Sivistysjohtaja Nina Lehtinen
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen vastauksen ja tehdyn selvityksen valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.
Käsittely	<p>Keskustelun kuluessa Pasi Huhtala esitti, että päätökseen lisätään seuraava ponsi: Vuoden 2023 aikana valmistellaan 2-vuotisen kotihoidontuen kuntalisän kokeilu. Tuukka Liuha kannatti Pasi Huhtalan ponsiesitystä.</p> <p>Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu ponsiesitys, joten asiassa on äänestettävä. Puheenjohtaja ehdotti äänestystavaksi nimenhuutoäänestystä siten, että pohjaehdotuksen kannalla olevat äänestävät JAA ja pohjaehdotusta lisättynä Pasi Huhtalan esittämällä ponnella äänestävät EI. Sivistyslautakunta hyväksyi puheenjohtajan ehdotukset yksimielisesti.</p> <p>Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin 3 JAA ääntä (Hanna Kairimo, Mikko Koivuluoma ja Anne Nalli) ja 6 EI ääntä (Antti Kiiveri, Pasi Huhtala, Birgit Backlund-Palander, Erkki Hytönen, Johanna Kalliomäki ja Tuukka Liuha) ja 2 TYHJÄÄ (Kirsi Kallio ja Pauliina Hirviniemi).</p> <p>Puheenjohtaja totesi, että äänestyksen tuloksen perusteella sivistyslautakunta on päättänyt hyväksyä Pasi Huhtalan esittämän ponnin.</p>
Päätös	<p>Sivistyslautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy selostusosan mukaisen vastauksen ja tehdyn selvityksen valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi. Lisäksi Sivistyslautakunta hyväksyi seuraavan ponnin: Vuoden 2023 aikana valmistellaan 2-vuotisen kotihoidontuen kuntalisän kokeilu.</p> <p>Lisäksi tekstiin tehtiin tekninen muutos. Poistetaan kokonaan seuraavat kappaleet:</p> <p>Kun skenaarion (300 euron kuntalisällä) kustannuslisästä 4 212 744 euroa vähennetään työvoimakustannussäästö (vaihteluväli 1 155 000 - 2 030 000). Saadaan arvioksi kunnalle muodostuvista lisäkustannuksista (netto) 2 182 744-3 057 744 euroa / vuosi.</p> <p>Vastaavasti 400 euron kuntalisällä summat ovat edellä mainitut 6 051 024 euron lisäkustannukset vähennettynä 1 785 000 - 3 150 000 euron työvoimasäästöillä. Saadaan arvioiksi kunnalle muodostuvista lisäkustannuksista (netto) 2 901 024 - 4 266 024 euroa vuodessa.</p>
Otteet	<p>Kunnanhallitus, kunnanvaltuusto</p> <p>Merkittiin pöytäkirjaan, että Mirva Ritari oli asiantuntijana läsnä pykälän käsittelyn ajan.</p> <p>Merkittiin pöytäkirjaan, että Mirva Ritari, Marianne Liimatainen ja Santeri Tenhunen poistuivat kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen kello 20:09.</p>